

PM 2008 RI (Dnr 001-40/2008)

Lissabonfördraget (Ds 2007:48)

Remiss från statsrådsberedningen

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som yttrande till Statsrådsberedningen överlämnas och återopas denna promemoria.

Föredragande borgarrådet Kristina Axén Olin anför följande.

Ärendet

Stockholms stad har tillsammans med drygt tvåhundra andra instanser fått Lissabonfördraget på remiss från Statsrådsberedningen. Lissabonfördraget är ett nytt fördrag som ersätter det s.k. Nicefördraget, vilket inte har godkänts av alla EU:s medlemsländer. Alla stats- och regeringschefer i EU:s 27 medlemsländer undertecknade den 13 december 2007 Lissabonfördraget. Fördraget kommer att träda ikraft den 1 januari 2009 under förutsättning att samtliga medlemsländer ratificerar fördraget.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret.

Mina synpunkter

En svensk ratificering av Lissabonfördraget kräver att den så kallade anslutningslagen ändras. I fördraget ingår bland annat nya beslutsregler i ministerrådet, vilka innebär att beslut fattas genom dubbel majoritet - minst 55 procent av länderna, vilka ska representera 65 procent av EU:s befolkning krävs för beslut. De nya reglerna gäller fr.o.m. 2014 med en viss övergång fram till 2017. När det gäller polisiära och straffrättsliga frågor fattas dock beslut med majoritetsbeslut, då dessa frågor blir överstatliga och vetot mot nya lagar tas bort inom området.

Andra nyheter i fördraget är att Europeiska rådet får en fast ordförande som väljs på två år och som kan väljas om en gång. Nuvarande system innebär att Europeiska rådet har en ny ordförande varje halvår. EU:s representant i utrikesfrågor "Utrikesministern" är en ny post för utrikes- och säkerhetspolitiken som också kommer att vara ordförande i ministerrådet för yttre förbindelser (utrikesministermötena) samt vice ordförande i kommissionen.

Europaparlamentet får färre platser - 750 platser mot nuvarande 785 platser. Sverige får dock 20 platser enligt förslaget vilket är en mer än dagens 19. Inget land får färre än sex platser eller fler än 96 platser.

De nationella parlamenten får en starkare roll genom att de kan påverka EU:s beslutsprocess direkt. Idag kan de påverka främst via sina regeringar. De nationella parlamenten får åtta veckor på sig att pröva närhetsprincipen (subsidiaritetsprincipen) i lagförslag från kommissionen. Om en tredjedel av de nationella parlamenten är emot ett lagförslag måste kommissionen se över det igen. För området frihet, säkerhet och rättvisa räcker en fjärdedel. Efter omprövning kan förslaget vara oförändrat, ändrat eller ha dragits tillbaka. Om en majoritet av de nationella parlamenten är emot lagförslaget ska kommissionen se över det igen. Om kommissionen står fast vid förslaget kan det ändå underkännas. Antingen genom att 55 procent av ministerrådets medlemmar anser att förslaget strider mot närhetsprincipen eller att en enkel majoritet i Europaparlamentet anser detsamma.

Genom fördraget förblir EU ett samarbete mellan suveräna stater som bygger på principen om tilldelade befogenheter, dvs. ”att varje befogenhet som inte tilldelats unionen i fördragen tillhör medlemsstaterna”.

I fördragstexten betonas vikten av regionalt och lokalt självstyre och subsidiaritetsprincipen, vilken kan beskrivas som att beslut skall fattas så nära medborgarna som möjligt, vilket är mycket positivt. De skrivningar som finns kring miljöfrågor och hållbar utveckling, jämställdhet mellan kvinnor och män samt bestämmelser om grundläggande rättigheter är angelägna. Sverige har också i förhandlingarna starkt värnat om dessa.

Det är viktigt att Stockholms stad är aktivt i arbetet med att påverka och utforma det europeiska samarbetet. Här kan vi bygga vidare på de etablerade strukturer och samarbeten som finns till exempel inom Eurocities för ett ökat lokalt inflytande. Det är också önskvärt att EU har en dialog med de större städerna i medlemsländerna. Den lokala nivåns inflytande är särskilt angeläget i de frågor där kommunerna är ansvariga som till exempel välfärdsfrågor och upphandlingar.

Jag föreslår att borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta följande
Som yttrande till Statsrådsberedningen överlämnas och åberopas denna promemoria.

Stockholm den 28 februari 2008

KRISTINA AXÉN OLIN

Bilaga

Promemoria Ds 2007:48

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarrådet *Ann-Margarethe Livh* (v) enligt följande.

Jag föreslår borgarrådsberedningen föreslå kommunstyrelsen besluta att

Som yttrande till Statsrådsberedningen överlämnas och åberopas vad som anförs nedan:

För vänsterpartiet är själva utgångspunkten för demokratin väljarna. I demokratier kan man rösta fram en majoritet som stiftar nya lagar och fattar nya beslut. Men inom EU kan inte några folkvalda föreslå förändringar av lagar. Det kan bara kommissionen. Så den makt som de nationella parlamenten lämnar över till EU innebär att förslagsrätten även övergår till tjänstemän under kommissionen.

En folkomröstning om Lissabonfördraget är därför ännu viktigare idag än tidigare. 95 procent av det konstitutionella fördrag som Frankrike och Nederländerna röstade nej till återkommer rent innehållsligt. Det visar en respektlöshet mot folken i Europa, särskilt mot de franska och nederländska. Erfarenheterna från tidigare folkomröstningar, dels om medlemskapet 1994 och dels om valutaunionen EMU, är mycket positiva för människors deltagande och engagemang i EU-frågor. Valdeltagandet har varit dubbelt så högt som i EU-parlamentsvalen. Riksdagen har inte mandat att besluta i frågan. Socialdemokraterna och den borgerliga majoriteten valde att undvika frågan om det konstitutionella fördraget i valet 2006. Folkomröstning är det enda alternativet för att visa respekt för demokratin.

Särskilt uttalande gjordes av borgarrådet *Roger Mogert* (s), enligt följande.

Statsrådsberedningen har gett Stockholms stad möjligheten att yttra sig över EU:s Lissabonfördraget. Fördragets text kan inte ändras, bara godkännas eller förkastas.

Det nya fördraget har stor betydelse för kommunerna. Särskilt viktigt är att det nya fördraget innebär ett erkännande av principen om regionalt och lokalt självstyre samt närdemokratins betydelse. Den nya definitionen av den s k subsidiaritetsprincipen, att beslut ska fattas så nära medborgarna som är vettigt, inkluderar den lokala och regionala nivån vilket är bra. Fördraget innebär också att det europeiska samarbetet fortsätter som ett samarbete mellan suveräna stater. Det är däremot tråkigt att man inte i större utsträckning förmått göra fördraget begripligt och lättillgängligt för medborgarna.

Det antecknades till förteckningen att miljöpartiet lämnar ärendet utan eget ställningstagande.

ÄRENDET

Den 13 december 2007 undertecknade stats- och regeringscheferna i EU:s 27 medlemsländer Lissabonfördraget. Det är ett nytt fördrag som ersätter det förslag till konstitutionellt fördrag det s.k. Nicefördraget, som inte godkänts av alla EU:s medlemsstater. Lissabonfördraget träder ikraft den 1 januari 2009 förutsatt att samtliga medlemsländer då har ratificerat fördraget. Departementspromemorian om Lissabonfördraget (Ds 2007:48) har sänts till 214 remissinstanser som ombetts inkomma med synpunkter senast den 25 mars 2008.

BEREDNING

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 4 februari 2008 har i huvudsak följande lydelse.

Lissabonfördraget utgör en av grunderna för samarbetet och relationerna mellan medlemsstaterna. Det reglerar den institutionella uppbyggnaden och rör konstitutionella frågor. Stadsledningskontoret konstaterar att den föreslagna utvecklingen av EU innebär en förstärkning av dess ställning och därmed en maktförskjutning. Fördraget är ett led i utvecklingen av EU. Utvidgningen av EU medför behov av ändrade beslutsregler, mindre krav på enhällighet och större utrymme för beslut fattade med kvalificerad majoritet. Lissabonfördraget berör kommunernas ansvars- och kompetensområde, men möjligheterna till påverkan på fördraget är synnerligen begränsat.

De rättsakter som EU förfogar över, förordningar, direktiv osv., förändras inte genom fördraget. Dock införs en ny kategori akter, så kallade delegerade akter, som antas av kommissionen och som är hierarkiskt underordnade så kallade lagstiftningsakter. Syftet är att uppmuntra lagstiftaren att koncentrera sig på de grundläggande inslagen, vilket avser att effektivisera lagstiftningsarbetet. Det kan vara behövligt eftersom hittillsvarande reglering varit svåröverskådlig. Även nuvarande förslag är dock svåröverskådligt. Stadsledningskontoret noterar att återigen en omnumrering av EU fördraget m.m. kommer att ske, vilket försvårar den praktiska hanteringen.

Stadsledningskontoret anser att det är bra att vissa gränsdragningar klargörs. Fördraget innebär bland annat en större hänsyn till miljöfrågor och jämställdhet mellan män och kvinnor, vilket är i linje med kommunernas intentioner. Det är också positivt att nya rättsliga grunder upprättas som möjliggör åtgärder mot terrorism respektive klimatförändringar. Ett nytt begrepp "civilskydd" införs och får en egen rättslig grund i fördraget. Härigenom ökar möjligheterna till samarbete över gränserna om räddningstjänst och liknande.

Syftet är att EU:s åtgärder ska vara så enhetliga och öppna som möjligt och påminner om det svenska remissförfarandet. Detta är ett bra initiativ. Det är av stor vikt att dialogen mellan den lokala nivån och institutionerna stärks.

Stadsledningskontoret vill särskilt lyfta fram vikten av att EU skapar en stark dialog med de större städerna i medlemsstaterna. Det är också viktigt att Stockholms stad gemensamt med andra städer i Sverige och Europa bygger vidare på de redan etablerade lokala strukturerna, exempelvis inom Eurocities, för ett ökat lokalt inflytande.

Sammanfattningsvis anser stadsledningskontoret att förslaget ligger i linje med samhällets utveckling och stadens intentioner. Staden konstaterar dock att många frågeställningar kvarstår att lösa och att osäkerheten om vad som gäller inom olika områden fortfarande är bety-

dande. Stadsledningskontoret vill särskilt framhålla vikten av den lokala nivåns möjlighet till inflytande i frågor om välfärdstjänster och upphandlingar som kommunerna är ansvariga för.

Stadsledningskontorets föreslår att kommunstyrelsens beslutar att som yttrande till finansdepartementet åberopa stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.